

Vergaderjaar 2013–2014

33 805 XIII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2013 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

Inhoudsopgave:

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL	2
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	3
1.	Leeswijzer	3
2.	Overzicht belangrijkste suppletore uitgaven- en ontvangstenmutaties	3
3.	De beleidsartikelen	6
	11 – Goed functionerende economie en markten	6
	12 – Een sterk innovatievermogen	7
	13 – Een excellent ondernemingsklimaat	9
	14 – Een doelmatige en duurzame energievoorziening	11
	16 – Concurrerende, duurzame, veilige agro-, visserij- en voedselketens	13
	17 – Groen onderwijs van hoge kwaliteit	16
	18 – Natuur en regio	17
4.	De niet-beleidsartikelen	21
	40 – Apparaat	21
	41 – Nominaal en Onvoorzien	22
5.	De agentschappen	22
	Agentschap NL (AgNL)	22
	Agentschap Telecom (AT)	24
	Dienst ICT Uitvoering (DICTU)	26
	Dienst Landelijk Gebied (DLG)	27
	Dienst Regelingen (DR)	30
	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)	32

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 4

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2013 wijzigingen aan te brengen in:

- a. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken;
- b. de begrotingsstaat inzake de agentschappen van dit Ministerie.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Leeswijzer

Deze tweede suppletoire begroting geeft een geactualiseerd beeld van de begrotingsuitvoering 2013. Onderdeel B, de begrotingstoelichting, is als volgt opgebouwd:

- 1) De leeswijzer.
- 2) Overzicht van de belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties.
- 3) De beleidsartikelen.
Voor ieder beleidsartikel is de tabel «Budgettaire gevolgen van beleid» opgenomen. Hierin zijn de begrotingsmutaties opgenomen. De mutaties groter of gelijk aan circa € 3 mln worden onder de tabel toegelicht.
- 4) De niet-beleidsartikelen.
In de tabel budgettaire gevolgen van beleid zijn de begrotingsmutaties opgenomen. De mutaties groter of gelijk aan circa € 3 mln worden toegelicht.
- 5) De agentschapsparagrafen.
In deze tweede suppletoire begroting zijn ook de aanpassingen in de agentschapsparagrafen opgenomen.

2. Overzicht belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties

Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2013 (Najaarsnota)

Bedragen x € 1.000

	Art. nr.	Uitgaven 2013
Stand oorspronkelijke vastgestelde begroting 2013 (na Nota van Wijziging)		5.151.201
Stand na 1e suppletoire begroting 2013		4.990.104
Mutaties Miljoenennota 2014		187.573
<i>Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties:</i>		
Innovatiefonds: Innovatiekredieten	12	10.000
Innovatiefonds: Vroege fase/ROM's	12	17.000
Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)	13	12.000
Carbon Capture and Storage (CCS)	14	- 44.200
Doorsluis COVA heffing	14	- 10.000
Voorziening NVWA	16	18.000
Bekostiging Groen Onderwijs	17	14.992
Overboeking project Marker Wadden	18	- 15.000
Transitie van OPTA naar ACM	40	10.400
Overboekingen andere Ministeries	Div.	10.765
Overige mutaties	Div.	- 4.202
Stand na 2e suppletoire begroting 2013		5.197.432

Innovatiefonds: Innovatiekredieten

De terugontvangen middelen op Innovatiekredieten (€ 10 mln) worden opnieuw ingezet voor dit instrument.

Innovatiefonds: Vroege fase/ROM's

Er wordt € 17 mln beschikbaar gesteld aan Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen voor investeringen in jonge innovatieve ondernemingen.

Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)

Dit betreft het bijstellen van de raming van de Garantie Ondernemersfinanciering (€ 12 mln) als gevolg van naar verwachting hogere schadebetalingen dan oorspronkelijk geraamd.

Carbon Capture en Storage (CCS)

Vertraging in de uitgaven op het onderdeel Carbon Capture and Storage (CSS) (€ 44,2 mln). Dit betreft met name het Rotterdam Opslag en Afvang Demonstratieproject (ROAD), omdat de finale investeringsbeslissing nog niet genomen is en het voor 2013 geraamde budget voor bevoorschotting derhalve niet benut kan worden.

Doorsluis COVA heffing

De tariefsverhoging van het COVA is later ingegaan. Dit resulteert in lagere opbrengsten en een lagere doorsluis (€ 10 mln).

Voorziening NVWA

Voor de afkoop van huurcontracten van niet langer benodigde huisvesting heeft NVWA een voorziening op de balans getroffen (totaal € 33 mln). Bij de 2e supplettoire begroting 2012 heeft EZ reeds € 10 mln aan deze voorziening bijgedragen. Bij de onderhavige supplettoire begroting 2013 wordt de voorziening door EZ aangevuld met € 8 mln en door VWS met € 10 mln.

Bekostiging Groen Onderwijs

In de brief van de Minister van Financiën aan de Kamer over de begrotingsafspraken 2014 (TK, 33 750 nr. 19) is aangegeven dat voor 2013 extra middelen beschikbaar worden gesteld voor onderwijskwaliteit en innovatie ten bedrage van € 650 mln. Het aandeel voor het Groen Onderwijs hierin bedraagt € 15 mln. Deze middelen worden beschikbaar gesteld voor Wageningen Universiteit (€ 3 mln), HBO-groen (€ 1,4 mln), MBO-groen (€ 4,8 mln) en VMBO-groen (€ 5,8 mln).

Overboeking project Marker Wadden

Voor het project Marker Wadden wordt € 15 mln budget overgeheveld naar de begroting van het Ministerie van Infrastructuur & Milieu (I&M).

Transitie van OPTA naar ACM

De verhoging van de uitgaven houdt met name verband met de budgettaire verwerking van de desaldering (verhoging van zowel uitgaven als ontvangsten) van totaal € 10,4 mln vanuit de door de markt gefinancierde tarieven in verband met de overgang van het personeel van de OPTA naar de Autoriteit Consument en Markt per 1 april 2013.

Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2013 (Najaarsnota)

Bedragen x € 1.000

	Art. nr.	Ontvangsten 2013
Stand oorspronkelijke vastgestelde begroting 2013 (na Nota van Wijziging)		12.823.952
Stand na 1e suppletoire begroting 2013		17.211.648
Mutaties Miljoenennota 2014		705.139
<i>Belangrijkste suppletoire mutaties:</i>		
High Trust boetetaakstelling	11	- 10.300
Innovatiefonds: Innovatiekredieten	12	10.000
Ontvangsten Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen	12	17.000
Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)	13	12.000
Doorsluis COVA heffing	14	- 10.000
Ontvangstentaakstelling verkoop gronden	18	- 20.000
Transitie van OPTA naar ACM	40	10.400
Overige mutaties	Div.	- 4.626
Stand na 2e suppletoire begroting		17.921.261

High Trust boetetaakstelling

Vanwege lagere ontvangsten uit hoofde van het High Trust boetebeleid wordt de raming op dit onderdeel naar beneden bijgesteld. Dit wordt veroorzaakt doordat het College van Beroep voor het bedrijfsleven in een aantal gevallen de in het verleden opgelegde en reeds ontvangen boetes heeft verlaagd. Hierdoor heeft in 2013 een terugbetaling plaatsgevonden van € 6,1 mln, daarnaast verlopen de (hoger) beroepsprocedures en overeengekomen betalingsregelingen trager dan verwacht.

Innovatiefonds: Innovatiekredieten

De terugontvangen middelen op Innovatiekredieten (€ 10 mln) worden opnieuw ingezet voor dit instrument.

Ontvangsten Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen

Vanuit de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij wordt € 17 mln ontvangen en ingezet voor Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen.

Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)

De geraamde onttrekking (€ 12 mln) aan de interne begrotingsreserve voor de Garantie Ondernemingsfinanciering als gevolg van de verwachting dat dit jaar meer schadebetalingen gerealiseerd zullen worden dan geraamd.

Doorsluis COVA heffing

Lagere ontvangsten vanuit de COVA (€ 10 mln). De tariefsverhoging van het COVA is later ingegaan. Dit resulteert in lagere opbrengsten en een lagere doorsluis.

Ontvangsttaakstelling verkoop gronden

Van de geraamde opbrengsten op het onderdeel «Verkoop (natuur)-gronden» van € 35 mln die deel uitmaken van het Regeerakkoord 2010, wordt naar verwachting € 20 mln niet in 2013 gerealiseerd. Dit bedrag zal in latere jaren worden ontvangen.

Transitie van OPTA naar ACM

De verhoging van de ontvangsten houdt met name verband met de budgettaire verwerking van de desaldering (verhoging van zowel uitgaven als ontvangsten) van totaal € 10,4 mln vanuit de door de markt gefinancierde tarieven in verband met de overgang van het personeel van de OPTA naar de Autoriteit Consument en Markt per 1 april 2013.

3. De beleidsartikelen

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

11 – Goed functionerende economie en markten	Stand Oorspronkelijk vastgestelde begroting 2013 (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4) = (2+3)
VERPLICHTINGEN	218.334	215.887	2.530	218.417
UITGAVEN	220.068	217.611	1.477	219.088
Waarvan juridisch verplicht		97%		97%
<i>Subsidies</i>				
– Digitalisering regionale radio	1.700	1.700	– 903	797
<i>Opdrachten</i>	12.897	8.215	415	8.630
– Onderzoek en Opdrachten	2.816	2.298	2.249	4.547
– PIANOo/TenderNed	5.851	1.912	– 384	1.528
– Beleidsvoorbereiding en evaluaties Frequenties en Veiligheid	4.230	4.005	– 1.450	2.555
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>	11.116	13.588	1.315	14.903
– Agentschap Telecom	11.116	11.172	– 249	10.923
– Agentschap DICTU		2.416	1.050	3.466
– Agentschap NL			514	514
<i>Bijdragen aan ZBO's/RWT's</i>	190.463	189.624	886	190.510
– Metrologie	14.337	14.456	504	14.960
– Raad voor Accreditatie	213	215	– 35	180
– ACM (NMa/OPTA)	3.135	1.327	117	1.444
– CBS	172.778	173.626	300	173.926
<i>Bijdragen aan (inter)nationale organisaties</i>	3.892	4.484	– 236	4.248
– Nederlands Normalisatie Instituut (NEN)	1.136	1.148	– 98	1.050
– Internationale organisaties	2.696	3.276	– 78	3.198
– Raad van deskundigen voor de nationale meetstandaarden	60	60	– 60	
ONTVANGSTEN	52.265	3.856.411	– 9.308	3.847.103
– Ontvangsten ACM				
– High Trust	31.300	31.300	– 10.300	21.000
– Diverse ontvangsten	20.965	3.825.111	992	3.826.103

Toelichting op de verplichtingen

De verhoging van de verplichtingen hangt samen met de verhoging van het uitgavenbudget. Het betreft een verhoging voor het onderdeel opdrachten (€ 2,2 mln) als gevolg van een ontvangen bijdrage van de departementen BZK en V&J voor het project Cybersecurity 2013. De uitgavenraming bij het onderdeel opdrachten wordt om dezelfde reden verhoogd.

Toelichting op de ontvangsten

Vanwege lagere ontvangsten uit hoofde van het High Trust boetebeleid wordt de raming op dit onderdeel naar beneden bijgesteld. Dit wordt veroorzaakt doordat het College van Beroep voor het bedrijfsleven in een aantal gevallen de in het verleden opgelegde en reeds ontvangen boetes heeft verlaagd. Hierdoor heeft in 2013 een terugbetaling plaatsgevonden van € 6,1 mln, daarnaast verlopen de (hoger) beroepsprocedures en overeengekomen betalingsregelingen trager dan verwacht.

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

12 – Een sterk innovatievermogen	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2013 (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4) = (2+3)
VERPLICHTINGEN	607.730	745.954	147.418	893.372
UITGAVEN	795.764	818.101	77.186	895.287
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>		92%		90%
<i>Leningen</i>	88.996	90.496	101.105	191.605
– Innovatiefonds: innovatiekrediet	65.335	65.835	9.075	74.914
– Innovatiefonds: SEED	23.661	15.561	30	15.591
– Innovatiefonds: Fund of funds		9.100		9.100
– Innovatiefonds: vroege fase/ informal investors/ROM's			92.000	92.000
<i>Subsidies</i>	81.343	84.076	3.359	87.435
– Innovatie Prestatie Contracten	31.498	33.198	– 14.979	18.219
– Eurostars	8.638	6.738		6.738
– Lucht- en Ruimtevaart	17.789	16.035	2.270	18.305
– Overig	23.418	28.105	16.068	44.173
<i>Opdrachten</i>	2.856	4.020	– 1.634	2.386
– Onderzoek en opdrachten	2.856	4.020	– 1.634	2.386
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>	72.653	73.594	– 5.123	68.471
– Agentschap NL	72.512	73.453	– 5.229	68.224
– Agentschap Telecom	141	141	106	247
<i>Bijdragen aan ZBO's/RWT's</i>	136.287	140.799	14.857	155.656
– TNO	136.287	140.799	14.857	155.656
<i>Bijdragen aan (inter)nationale organisaties</i>	413.629	425.116	– 35.378	389.734
– Toeslag Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI-toeslag)	77.100	77.100	– 44.764	32.336
– Grote Technologische Instituten (GTI's)	40.009	40.212	14.579	54.791
– Topsectoren overig	218.331	213.357	– 24.040	189.317
– Syntens	19.884	19.884	39	19.919
– Ruimtevaart (ESA)	57.058	73.495	19.348	92.843
– Overig (inclusief onderzoeksprojecten)	1.247	1.068	– 540	528
ONTVANGSTEN	45.782	47.653	36.916	84.569
– Luchtvaartkredietregeling	382	382	1.300	1.682
– Technische Ontwikkelings- projecten (TOP)	5.000	5.000	– 3.800	1.200
– Rijksoctrooiwet	31.212	31.212		31.212
– Innovatiekredieten	5.544	5.544	10.000	15.544
– Ontvangsten Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen			17.000	17.000
– Eurostars	2.056	2.056		2.056
– Diverse ontvangsten	1.588	3.459	12.416	15.875

Toelichting op de verplichtingen

De verhoging van de verplichtingen (€ 147,4 mln) hangt met name samen met:

- De terugontvangsten uit de Innovatiekredieten (€ 10 mln) worden opnieuw ingezet voor dit instrument.
- Verhoging van totaal € 92 mln voor «innovatiefonds: vroege fase/ informal investors/ROM's». Voor vroege fase financiering en investeringen van informal investors is € 75 mln beschikbaar gesteld. Dit instrument is bedoeld voor innovatieve startende bedrijven en het

bestaande ambitieuze MKB dat wil innoveren en doorgroeien. Hiernaast wordt € 17 mln beschikbaar gesteld aan Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) voor investeringen in jonge innovatieve ondernemingen.

- Ten behoeve van het onderzoeksproject Thermoplastic Affordable Primary Aircraft Structures (Lucht- en Ruimtevaart) draagt EZ € 9,5 mln bij.
- De vaste bijdrage voor Ruimtevaart ten behoeve van ESA-General budget en Kourou (€ 13,5 mln)
- De temporisatie ten behoeve van de Eurekaclusters (Topsectoren overig) ad € 9,1 mln.

Toelichting op de uitgaven

Toelichting op de leningen

De uitgaven op het onderdeel leningen worden verhoogd met € 101 mln. Deze verhoging betreft:

- De terugontvangen Innovatiekredieten (€ 10 mln) die opnieuw worden ingezet voor dit instrument.
- Voor vroege fase financiering en investeringen van informal investors is € 75 mln beschikbaar gesteld. Dit instrument is bedoeld voor innovatieve startende bedrijven en het bestaande ambitieuze MKB dat wil innoveren en doorgroeien. Hiernaast wordt € 17 mln beschikbaar gesteld aan Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen voor investeringen in jonge innovatieve ondernemingen.

Toelichting op de subsidies

De verhoging van de uitgaven voor het onderdeel subsidies (€ 3,4 mln) wordt met name veroorzaakt door:

- De uitfinanciering van reeds aangegane verplichtingen voor Lucht- en Ruimtevaart (€ 1,3 mln).
- De bijdrage aan het onderzoeksproject Thermoplastic Affordable Primary Aircraft Structures (Lucht- en Ruimtevaart € 1 mln).

Toelichting op de bijdragen aan agentschappen

De lagere uitgaven (€ 5,1 mln) hebben met name betrekking op de herverdeling van het bijdragebudget voor Agentschap NL naar beleidsartikel 13.

Toelichting op de bijdragen aan ZBO's/RWT's

- De uitgavenraming voor TNO wordt verhoogd met € 14,9 mln vanwege:
- De omzetting van contractonderzoek naar Publiek Private Samenwerking in 2013 is erg bewerkelijk gebleken en daarmee niet meer doelmatig. Daarom wordt vanuit de TKI-toeslag budget overgeboekt (€ 2,6 mln) naar de bijdrage aan TNO om hiermee bij te dragen aan de onderzoekslijnen zoals de Topconsortia voor Kennis en Innovatie deze hebben afgesproken.
  - Hiernaast wordt de bevoorschotting aan TNO beperkt versneld (€ 11 mln), zodat TNO begin 2014 over voldoende liquiditeiten kan beschikken.

Toelichting op de bijdragen aan (inter)nationale organisaties

De lagere uitgaven (€ 35,4 mln) worden met name veroorzaakt door:

- Lagere uifinanciering op aangegane verplichtingen voor de Toeslag Topconsortia voor Kennis en Innovatie (€ 44,8 mln). Deze middelen

worden met name ingezet voor de MKB Innovatiestimulering Topsectoren (€ 5 mln), invaren van de Technologische Topinstituten bij de TO2-instituten (€ 6 mln), de toegezegde subsidie voor de ombouw productielijn Nedcar (€ 2,6 mln), als dekking voor diverse problematiek op de EZ-begroting (€ 18 mln), ICT-doorbraakprojecten (€ 1,5 mln), werkbudgetten topsectoren (€ 2,7 mln) en de financiering van de TO2 instituten ten behoeve van de onderzoeklijnen zoals de Topconsortia voor Kennis en Innovatie die hebben afgesproken (€ 5 mln) maar zijn in latere jaren alsnog benodigd.

- Hogere uitgaven voor de Grote Technologische Instituten. Dit betreft met name de huisvesting van het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium (€ 13,5 mln).
- De lagere uitgaven op Topsectoren overig is met name het gevolg van lagere uitfinanciering op eerder aangegane verplichtingen voor oude FES-programma's (zoals BE-BASIC, COMMIT en TIFN van in totaal € 19,1 mln).
- De vaste bijdrage voor Ruimtevaart ten behoeve van ESA-General budget en Kourou (€ 13,5 mln) en de uitfinanciering van reeds aangegane verplichtingen (€ 5,8 mln).

Toelichting op de ontvangsten

De hogere ontvangsten (€ 36,9 mln) hangen samen met:

- De raming van de ontvangsten op Technische Ontwikkelingsprojecten (TOP) wordt verlaagd (€ 3,8 mln). Deze ontvangsten zijn afhankelijk van het commerciële succes van in het verleden gegeven bijdragen en daardoor lastig in te schatten.
- De terugontvangen middelen op Innovatiekredieten (€ 10 mln) worden opnieuw ingezet voor dit instrument.
- Vanuit de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij wordt € 17 mln ontvangen en ingezet voor Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen.
- De raming van Diverse ontvangsten wordt verhoogd met € 12,4 mln, de belangrijkste reden hiervoor is het terugontvangen van uitvoeringskosten van Agentschap NL inzake de opdracht voor 2012 (€ 9 mln) en het terugontvangen van afgerekende voorschotten op subsidieregelingen (€ 3,4 mln).

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

13 – Een excellent ondernemingsklimaat	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2013 (1)	Stand 1e supplettoire begroting (2)	Mutaties 2e supplettoire begroting (3)	Stand 2e supplettoire begroting (4) = (2+3)
VERPLICHTINGEN	2.591.009	2.600.464	56.854	2.657.318
Waarvan garantieverplichtingen	2.384.011	2.384.011		2.384.011
UITGAVEN	379.101	346.591	119.663	466.254
Waarvan juridisch verplicht		91%		97%
<i>Garanties</i>	<i>129.211</i>	<i>97.459</i>	<i>41.459</i>	<i>138.918</i>
- BMKB	65.541	65.541	29.459	95.000
- Groeifinancieringsfaciliteit	9.281	9.281		9.281
- Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)	44.752	13.000	12.000	25.000
- Borgstelling Scheepsnieuwbouw	9.637	9.637		9.637
<i>Subsidies</i>	<i>29.755</i>	<i>29.755</i>	<i>49.393</i>	<i>79.148</i>
- Bevorderen ondernemerschap	1.139	1.139	7.379	8.518
- Biobased Economy	5.710	5.210	2.316	7.526
- Uitfinanciering subsidies	22.906	23.406	39.698	63.104
<i>Opdrachten</i>	<i>25.969</i>	<i>25.038</i>	<i>1.682</i>	<i>26.720</i>
- Onderzoek & ontwikkeling	351	351	3.800	4.151
- ICT-beleid	20.852	19.921	- 23	19.898
- Beleidsvoorbereiding en evaluaties	2.436	2.436	- 995	1.441
- Regiegroep Regeldruk/ACTAL	2.330	2.330	- 1.100	1.230

13 – Een excellent ondernemingsklimaat	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2013 (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4) = (2+3)
<i>Bijdragen aan (inter)nationale organisaties</i>	18.922	21.084	2.231	23.315
– NBTC	13.329	13.520	16	13.536
– UNWTO	233	233		233
– Bijdragen aan instituten	5.360	7.331	2.215	9.546
<i>Bijdrage aan ZBO's/RWT's</i>	150.577	147.229	6.777	154.006
– Kamers van Koophandel / Ondernemerspleinen	150.577	147.229	6.777	154.006
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>	24.667	26.026	18.121	44.147
– Agentschap NL	22.467	23.826	4.417	28.243
– Logius	2.200	2.200	5.004	7.204
– DICTU			8.150	8.150
– Dienst Regelingen			550	550
ONTVANGSTEN	92.599	60.847	8.770	69.617
– BMKB	25.230	25.230	– 3.230	22.000
– Groeifinancieringsfaciliteit	8.000	8.000		8.000
– Garantie Ondernemingsfinanciering	46.000	14.248	12.000	26.248
– Borgstelling Scheepsnieuwbouw	10.000	10.000		10.000
– Joint Strike Fighter	1.847	1.847		1.847
– Diverse ontvangsten	1.522	1.522		1.522

Toelichting op de verplichtingen

De verhoging van de raming van de verplichtingen met € 56,9 mln bestaat met name uit de toevoeging van een stimuleringspakket op het terrein van kredietverlening aan ondernemers. Dit stimuleringspakket bevat onder meer € 30 mln aanvullende kapitaalverstrekking aan stichting Qredits (Microkrediet), ondersteuning bij de oprichting van een Nederlandse Investeringsinstelling en een Nationale hypotheekinstelling (€ 10 mln) en flankerend beleid en ondersteuning van alternatieve financieringsvormen (€ 5 mln). Daarnaast worden de verplichtingen verhoogd voor de bijdrage in de algemene kosten voor de agentschappen DICTU, Agentschap NL en Dienst Regelingen (€ 10 mln).

Toelichting op de uitgaven

Toelichting op de garanties

De uitgaven voor het onderdeel garanties worden met € 41,5 mln verhoogd. Dit betreft het bijstellen van de raming van de BMKB (€ 29,5 mln) en Garantie Ondernemingsfinanciering (€ 12 mln) als gevolg van naar verwachting hogere schadebetalingen dan oorspronkelijk geraamd.

Toelichting op de subsidies

De hogere uitgaven (€ 49,4 mln) hebben met name betrekking op het toevoegen van het stimuleringspakket (€ 45 mln) zoals toegelicht onder de verplichtingen en de uitfinanciering van reeds aangegane verplichtingen (€ 4,4 mln).

Toelichting op bijdrage aan ZBO's/RWT's

De hogere uitgaven voor de Kamers van Koophandel/ Ondernemerspleinen (€ 6,8 mln) hangt samen met de implementatie van Standard Business Reporting die duurder uitvalt dan geraamd (€ 1,3 mln), een bijdrage van het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor bronkopie Nieuw Handelsregister (€ 1,5 mln) en wordt de bevoorschotting beperkt

versneld (€ 4 mln), zodat de Kamers van Koophandel begin 2014 over voldoende liquiditeiten kunnen beschikken.

Toelichting op de bijdragen aan agentschappen

Agentschap NL (AgNL)

De bijdrage aan AgNL wordt verhoogd met € 4,4 mln. Dit betreft met name de herverdeling van het budget met artikel 12 voor de bijdrage aan Agentschap NL (€ 2,4 mln) en de bijdrage ten behoeve van de omstelkosten voor het financieel systeem Oracle EBS (E-Business Suite) ad € 2 mln.

Logius

Dit betreft de uitfinanciering op reeds aangegane verplichtingen van agentschap Logius (€ 5 mln).

DICTU

De bijdrage aan DICTU wordt verhoogd met € 8 mln. Het betreft het aandeel van AgNL in de algemene kosten van DICTU (€ 5 mln) en de infrastructuur kosten van DR (€ 3 mln).

Toelichting op de ontvangsten

De hogere ontvangsten (€ 8,8 mln) worden veroorzaakt door:

- Lagere benutting van de regeling BMKB waardoor minder premie ontvangsten (€ 3,2 mln) worden gerealiseerd.
- De geraamde onttrekking (€ 12 mln) aan de interne begrotingsreserve voor de Garantie Ondernemingsfinanciering als gevolg van de verwachting dat dit jaar meer schadebetalingen gerealiseerd zullen worden dan geraamd.

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

14 – Een doelmatige en duurzame energievoorziening	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2013 (1)	Stand 1e supplettoire begroting (2)	Mutaties 2e supplettoire begroting (3)	Stand 2e supplettoire begroting (4) = (2+3)
VERPLICHTINGEN	2.014.164	3.470.423	25.888	3.496.311
<i>Waarvan garantieverplichtingen</i>		43.350		43.350
UITGAVEN	1.330.815	1.307.273	- 47.331	1.259.942
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>		95%		95%
<i>Subsidies</i>	<i>1.086.731</i>	<i>1.080.813</i>	<i>- 44.729</i>	<i>1.036.084</i>
- Topsectoren Energie (14.3)	23.848	39.894	- 3.183	36.711
- Energie-innovatie (IA) (14.3)	31.658	31.658	11.150	42.808
- Green Deal (14.3)	25.000	23.625	- 21.541	2.084
- MEP (14.3)	555.000	528.000		528.000
- SDE (14.3)	244.858	268.372	17.000	285.372
- SDE+ (14.3)	100.000	79.040		79.040
- CCS (14.3)	49.400	49.400	- 44.200	5.200
- Hoge Flux Reactor (14.3)	7.250	7.250		7.250
- Aanschafsubsidie zonnepanelen (14.3)	30.000	29.332	468	29.800
- Elektrisch rijden (14.3)	4.123	4.123	- 1.848	2.275
- Caribisch Nederland			4.325	4.325
- Overige subsidies (14.3)	15.594	20.119	- 6.900	13.219
<i>Garanties</i>			<i>515</i>	<i>515</i>
- Geothermie			515	515
<i>Opdrachten</i>	<i>57.980</i>	<i>32.919</i>	<i>2.056</i>	<i>34.975</i>
- O&O bodembeheer (14.2)	296	296	2.774	3.070
- Joint implementation (14.3)	33.651	7.214	1.741	8.955
- Straling (14.3)	9.517	11.043	718	11.761
- Pallas (14.3)	10.100	10.100	- 2.600	7.500
- Onderzoek en opdrachten (14.3)	4.416	4.266	- 577	3.689
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>	<i>37.018</i>	<i>43.852</i>	<i>3.068</i>	<i>46.920</i>

14 – Een doelmatige en duurzame energievoorziening	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2013 (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4) = (2+3)
– Agentschap NL	36.326	39.634	381	40.015
– NVWA	692	694	1	695
– Kernfysische Dienst		3.524	2.686	6.210
<i>Bijdragen aan ZBO's/RWT's</i>	<i>113.100</i>	<i>113.100</i>	<i>– 8.800</i>	<i>104.300</i>
– Doorsluis COVA heffing (14.2)	111.000	111.000	– 10.000	101.000
– TNO bodembeheer (14.2)	2.100	2.100	1.200	3.300
<i>Bijdragen aan (inter)nationale organisaties</i>	<i>35.986</i>	<i>36.589</i>	<i>559</i>	<i>37.148</i>
– ECN/NRG (14.3)	34.981	35.266	710	35.976
– Diverse instituten (14.2)	1.005	1.323	– 151	1.172
ONTVANGSTEN	12.212.911	12.812.911	648.386	13.461.297
– COVA	111.000	111.000	– 10.000	101.000
– SDE+	100.000	100.000		100.000
– Aardgasbaten	12.000.000	12.600.000	650.000	13.250.000
– Ontvangsten zoutwinning	1.761	1.761	612	2.373
– Diverse ontvangsten	150	150	7.774	7.924

Toelichting op de verplichtingen

De hogere verplichtingen (€ 25,9 mln) houden met name verband met:

- Een lening ten behoeve van het Pallas-project, de voorziene opvolger van de Hoge Flux Reactor te Petten (€ 29,9 mln). De verplichting wordt in 2013 vastgelegd. Daartoe wordt verplichtingenruimte van 2014 naar voren gehaald.
- De verlaging bij Voorjaarsnota 2013 van de kas- en verplichtingenraming van het budget voor «Joint Implementation» met € 26 mln om deze in overeenstemming te brengen met de verwachte financieringsbehoefte voor 2013 dient te worden aangepast. Omdat de verplichtingen al vóór 2013 waren vastgelegd is er in 2013 uit hoofde van deze aanpassing alleen een kaseffect. De verplichtingraming dient ter correctie derhalve met € 26 mln te worden verhoogd.

Toelichting op de uitgaven

Toelichting op de subsidies

De lagere uitgaven (€ 44,7 mln) worden met name veroorzaakt door:

- Een hogere uitgavenraming als gevolg van een groot aantal vertraagde energie innovatie projecten uit het verleden in het kader van de Innovatie Agenda Energie (IA) die naar verwachting dit jaar tot uitbetaling komen (€ 11,2 mln).
- Het bijstellen van de raming van de Green Deal omdat in 2013 € 6,4 mln wordt overgeheveld naar Gemeente- en Provinciefonds (dit veroorzaakt een verlaging van de begrotingsstand) en daarnaast is de verwachting dat de kasuitgaven voor (in het verleden) aangegane verplichtingen lager ligt dan oorspronkelijk geraamd.
- Hogere uitgavenraming voor de SDE. Dit is het saldo van een, per saldo neutrale, kasschuif waarin de raming voor 2013 is verhoogd met € 23 mln en een verlaging van de raming met € 6 mln vanwege een meevaller bij de afrekening in 2013 van de in 2012 geproduceerde energie. Deze meevaller is het gevolg van gunstigere gemiddelde energieprijzen in 2012 dan waar bij het opstellen van de ramingen mee was gerekend.
- Lagere uitgavenraming op het onderdeel Carbon Capture and Storage (CSS) (€ 44,2 mln). Dit betreft met name het Rotterdam Opslag en Afvang Demonstratieproject (ROAD), omdat de finale investeringsbe-

- slissing nog niet genomen is en het voor 2013 geraamde budget voor bevoorschotting derhalve niet benut kan worden.
- Lagere uitgaven voor overige subsidies, dit betreft name een overboeking (€ 4,3 mln) naar het budget voor Caribisch Nederland voor een financiële bijdrage aan Water en Energiebedrijf Bonaire (WEB). Dit om in de overgangsfase naar een nieuw regulerend kader de noodzakelijke tariefsverhoging voor elektriciteit tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau te beperken.

Toelichting op de bijdragen aan agentschappen

De hogere uitgaven hebben met name betrekking op de bijdrage aan de Kernfysische Dienst (KFD) (€ 2,7 mln). Voor de uitvoering van nucleaire activiteiten en crisismangement door de KFD is budget overgeheveld door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) naar het Ministerie van Economische Zaken. Dit betreft de tweede tranche. De eerste tranche is verwerkt bij 1e suppletoire begroting 2013.

Toelichting op de bijdragen aan ZBO's/RWT's

De verhoging van de voorraadheffing van COVA op basis van de Wet voorraadvorming aardolieproducten 2012 is later ingegaan dan oorspronkelijk verwacht. Dit resulteert in lagere opbrengsten en een lagere doorsluis van de COVA-heffing (€ 10 mln).

Toelichting op de ontvangsten

- De hogere ontvangsten (€ 648,4 mln) houden met name verband met:
- Bijstelling van de raming van de aardgasbaten gebaseerd op het meest recente scenario van het Centraal Plan Bureau uit de Macro Economische Verkenning (€ 650 mln).
  - Lagere ontvangsten vanuit de COVA (€ 10 mln). Zie de toelichting bij de verplichtingen.
  - Een afrekening van Agentschap NL uit hoofde van uitvoeringskosten 2012 (€ 7,8 mln).

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

16 – Concurrerende, duurzame, veilige agro-, visserij- en voedselketens	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2013 (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4) = (2+3)
VERPLICHTINGEN	650.762	706.421	54.937	761.358
<i>Waarvan garantieverplichtingen</i>	138.000	138.000	– 3.000	135.000
UITGAVEN	529.610	584.953	90.919	675.872
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>		87%		94%
<i>Subsidies</i>	59.579	64.960	10.124	75.084
– Agrarisch ondernemerschap (16.1)	5.088	7.674	1.335	9.009
– Duurzame veehouderij (16.1)	5.584	13.899	4.850	18.549
– Mestbeleid (16.1)	2.050	2.050	– 200	1.850
– Plantaardige productie (16.1)	16.866	15.343	2.800	18.143
– Agrarische innovatie en overig (16.1)	9.601	5.726	– 1.626	4.100
– Visserij (16.1)	5.991	5.991	2.800	8.791
– Dierenwelzijn productiedieren en gezelschapsdieren (16.3)	2.130	2.008	365	2.373
– Apurement (16.5)	12.269	12.269		12.269
<i>Garanties</i>	12.000	12.000	15.000	27.000
– Bijdrage begrotingsreserve Borgstellingsfaciliteit (16.1)	2.000	2.000	1.000	3.000
– Verliesdeclaraties Borgstellingsfaciliteit (16.1)	10.000	10.000	14.000	24.000
<i>Opdrachten</i>	147.909	152.943	609	153.552

16 – Concurrende, duurzame, veilige agro-, visserij- en voedselketens	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2013 (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4) = (2+3)
– Versterken concurrentiekracht en verduurzaming agroketens en visserij (16.1)	24.020	28.306	– 1.638	26.688
– Borgen voedselveiligheid- en kwaliteit(16.2)	8.437	8.538	– 550	7.988
– Plant- en diergezondheid (16.3)	19.492	17.385	– 2.989	14.396
– Kennisontwikkeling en innovatie (16.4)	93.887	98.998	1.496	100.494
– Borgen voedselzekerheid en internationaal en Europees landbouwbeleid (16.5)	2.073	3.646	360	4.006
<i>Bijdragen aan ZBO's/RWT's</i>	<i>106.470</i>	<i>107.032</i>	<i>12.534</i>	<i>119.566</i>
– Medebewind productschappen (16.5)	13.501	13.501	9.584	23.085
– Dienst Landbouwkundig Onderzoek (16.4)	91.119	91.681	2.028	93.709
– ZonMW/dierproeven	1.850	1.850	– 1.850	
– Commissie Toelating Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (16.3)	0	0	2.772	2.772
<i>Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken</i>	<i>4.200</i>	<i>3.800</i>	<i>2.000</i>	<i>5.800</i>
– Diergezondheidsfonds	4.200	3.800	2.000	5.800
<i>Bijdragen aan (inter)nationale organisaties</i>	<i>7.915</i>	<i>8.038</i>	<i>– 156</i>	<i>7.882</i>
– UNEP, FAO en overige contributies	7.915	8.038	– 156	7.882
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>	<i>191.537</i>	<i>236.180</i>	<i>50.808</i>	<i>286.988</i>
– NVWA	94.007	119.200	24.912	144.112
– Dienst Regelingen	84.281	102.586	11.770	114.356
– Agentschap NL	4.010	5.796	14.062	19.858
– Dienst Landelijk Gebied	221	222		222
– Rijksrederij	9.018	8.376	64	8.440
ONTVANGSTEN	291.579	296.529	41.118	337.647
– Versterken concurrentiekracht en verduurzaming agroketens en visserij (16.1)	21.081	24.081	30.684	54.765
– Borgen voedselveiligheid- en kwaliteit(16.2)	430	430	– 5	425
– Plant- en diergezondheid (16.3)	500	500	1.900	2.400
– Kennisontwikkeling en innovatie (16.4)	10.884	12.461	7.921	20.382
– Borgen voedselzekerheid en internationaal en Europees landbouwbeleid (16.5)	258.684	259.057	618	259.675

Toelichting op de verplichtingen

De verhoging van het verplichtingenbudget hangt grotendeels samen met de verhoging van de uitgaven behoudens de onttrekkingen uit de begrotingsreserves. Deze hebben alleen betrekking op de uitgaven.

Toelichting op de uitgaven

Toelichting op de subsidies

De uitgaven voor het onderdeel subsidies worden verhoogd met totaal € 10,1 mln. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- De verhoging op het onderdeel «Duurzame veehouderij» (€ 4,9 mln) houdt voor € 4,5 mln verband met uitfinanciering van de investeringsregeling duurzame stallen, de investeringsregeling luchtwassers en de regeling fijnstofmaatregelen. Hiervan wordt € 3,9 mln gecompenseerd vanuit de begrotingsreserve landbouw.
- De verhoging op het onderdeel «Plantaardige productie» (€ 2,8 mln) ten behoeve van de uitfinanciering van de regeling Marktintroductie Energie Innovaties. Compensatie vindt plaats vanuit de interne begrotingsreserve landbouw
- Hogere uitgaven op het onderdeel «Visserij» (€ 2,8 mln) voor uitgaven op grond van uitfinanciering van projecten in het kader van het Europees Visserijfonds (EVF). Compensatie vindt plaats vanuit de interne begrotingsreserve visserij € 1,5 mln en uit extra inkomsten uit verhuur mosselen oesterpercelen en visaktes ad € 1,3 mln.

Toelichting op de garanties

De garanties worden verhoogd met totaal € 15 mln. Dit wordt met name veroorzaakt door de verhoging op het onderdeel «Verliesdeclaraties Borgstellingsfaciliteit» met € 14 mln. Als compensatie voor deze hogere uitgaven wordt een bedrag van € 12,2 mln onttrokken aan de interne begrotingsreserve borgstellingsfaciliteit. Daarnaast vindt compensatie plaats voor € 1,8 mln uit van banken ontvangen provisies voor agrarische schadeverzekeringen.

Toelichting op de bijdragen aan ZBO's/RWT's

De bijdragen aan ZBO's/RWT's worden verhoogd met totaal € 12,5 mln. Dit wordt met name veroorzaakt door het volgende:

- De verhoging op het onderdeel «Medebewind productschappen» (€ 9,6 mln). Productschappen voeren taken op gebied van marktordening in medebewind uit. Het hiervoor beschikbare uitvoeringsbudget werd vanaf 2013 sterk afgebouwd als gevolg van de tussentijdse evaluatie van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) in 2009 (Health Check) om het systeem van marktordening vanaf 2013 af te bouwen. In latere besluiten van de Europese Commissie is de eerder geplande afbouw deels teruggedraaid waardoor de uitvoeringskosten hoger uitvallen dan eerder geraamd op basis van de Health Check.
- De verhoging op onderdeel «Commissie Toelating Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden» (€ 2,8 mln) houdt verband met het feit dat de betreffende uitgaven tot nu toe abusievelijk op de categorie «opdrachten» werden geraamd.

Toelichting op de bijdragen aan agentschappen

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)

De bijdrage aan de NVWA wordt verhoogd met totaal € 24,9 mln. Voor de afkoop van huurcontracten van niet langer benodigde huisvesting heeft NVWA een voorziening op de balans getroffen. De totaal benodigde voorziening bedraagt € 33 mln. Bij de 2e supplettoire begroting 2012 heeft EZ reeds € 10 mln aan deze voorziening bijgedragen. Bij de onderhavige supplettoire begroting 2013 wordt de voorziening door EZ aangevuld met € 8 mln en door VWS met € 10 mln. De overige verhoging met € 6,9 mln houdt verband met in de loop van 2013 noodzakelijk geworden meerwerk in het opdrachtenpakket.

Dienst Regelingen (DR)

De hogere bijdrage aan DR (€ 11,8 mln) houdt hoofdzakelijk verband met uitvoering- en transitiekosten ten behoeve van de nationale cofinanciering van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GLB/GVB 2014–2020).

Agentschap NL (AgNL)

De hogere bijdrage aan AgNL (€ 14,1 mln) houdt hoofdzakelijk verband met de boekingsystematiek omtrent uitvoeringskosten van de Agrarische Vertegenwoordiging Buitenland. Tot en met het eerste kwartaal 2013 werden deze vanuit artikel 40 (apparaat) betaald. Vanaf het tweede kwartaal worden deze uitgaven op beleidsartikel 16 geboekt.

Toelichting op de ontvangsten

De ontvangsten worden verhoogd met totaal € 41,1 mln. Deze verhoging heeft met name betrekking op de volgende onderdelen:

- De hogere ontvangsten op het onderdeel «Versterken concurrentiekracht en verduurzaming agroketen en visserij» (€ 30,7 mln) hebben

voornamelijk betrekking op onttrekking uit de interne begrotingsreserves voor onder meer de uitfinanciering van de investeringsregeling duurzame stallen en de investeringsregeling luchtwassers en ter dekking van de verliesdeclaraties van banken op basis van de borgstellingsfaciliteit.

- De hogere ontvangsten op het onderdeel «Kennisontwikkeling en innovatie» (€ 7,9 mln) komen onder meer voort uit een bijdrage van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van € 6,2 mln voor een onderzoeksproject in Afghanistan. Dit onderzoek heeft als doel landbouwonwikkeling in Afghanistan te bevorderen. Bovendien wordt aan rente en aflossing Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO) in 2013 € 1,4 mln meer ontvangen dan oorspronkelijk geraamd.

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

17 – Groen onderwijs van hoge kwaliteit	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2013 (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4) = (2+3)
VERPLICHTINGEN	777.779	798.939	67.712	866.651
UITGAVEN	776.575	797.622	16.342	813.964
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>		100%		100%
<i>Bekostiging</i>	700.561	718.257	20.008	738.265
- Wageningen Universiteit	161.521	166.256	3.364	169.620
- HBO-groen	74.074	77.480	2.185	79.665
- MBO-groen	154.706	155.437	5.700	161.137
- Voorbereidende en Ondersteunende Activiteiten (VOA)	11.575	12.887	1.022	13.909
- Wachtgeld	12.987	13.772	- 36	13.736
- VMBO-groen	278.538	284.010	7.761	291.771
- Aequor	7.160	8.415	12	8.427
<i>Subsidies</i>	73.303	77.138	- 4.525	72.613
- Groene Kennis Coöperatie	4.008	4.008	1.396	5.404
- School als Kenniscentrum	30.538	30.538	- 7.011	23.527
- Kennisverspreiding en innovatie groen onderwijs	7.834	7.834	- 6.065	1.769
- Aanvullende onderwijssubsidies	25.641	32.012	3.166	35.178
- Ontwikkeling en beheer natuurkwaliteit	2.382	2.382	9	2.391
- Educatie	2.900	364	3.980	4.344
<i>Opdrachten</i>	2.711	2.227	859	3.086
- Kennisverspreidingsprojecten	2.711	2.227	859	3.086
ONTVANGSTEN	75	75	3.085	3.160

Toelichting op de verplichtingen

De verplichtingen worden verhoogd met totaal € 67,7 mln. EZ staat garant voor het in gebreke blijven van de groene onderwijsinstellingen die gebruik maken van de regeling schatkistbankieren. Hiervoor wordt het verplichtingenbudget met € 50 mln verhoogd. Het resterende deel (€ 16,7 mln) hangt grotendeels samen met de begrotingsmutaties op de uitgaven (zie toelichting onder de betreffende uitgavencategorieën).

Toelichting op de uitgaven

Toelichting op de bekostiging

De uitgaven voor de categorie bekostiging worden met € 20 mln naar boven bijgesteld. Dit wordt met name veroorzaakt door het volgende:

- In de brief van de Minister van Financiën aan de Kamer over de begrotingsafspraken 2014 (TK, 33 750 nr 19) is aangegeven dat voor 2014 extra middelen beschikbaar worden gesteld voor onderwijskwaliteit en innovatie ten bedrage van € 650 mln. Het aandeel voor het

Groen Onderwijs hierin bedraagt € 15 mln. Deze middelen worden beschikbaar gesteld voor Wageningen Universiteit (€ 3 mln), HBO-groen (€ 1,4 mln), MBO-groen (€ 4,8 mln) en VMBO-groen (€ 5,8 mln). Uitbetaling vindt plaats op basis van de OCW-conforme bekostigings-systematiek.

- Voor MBO-groen vindt een overboeking van middelen plaats van de Regeling stagebox (€ 1,5 mln).
- Bij Voorbereidende en Ondersteunende Activiteiten (VOA) vallen de uitgaven € 1 mln hoger uit door het hoger uitvallen van het aantal bekostigde leerlingen.
- Bij VMBO worden de uitgaven met € 1,5 mln hoger bijgesteld door hoger uitvallen van het aantal bekostigde leerlingen.

Toelichting op de subsidies

De uitgaven voor de categorie subsidies vallen in het totaal € 4,5 mln lager uit. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Een verlaging van de uitgaven voor het onderdeel «School als Kenniscentrum» (€ 7 mln). Dit wordt veroorzaakt doordat een aantal onderwijssubsidies is overgeheveld naar het onderdeel «Aanvullende onderwijssubsidies» (€ 3,2 mln) en «Groene Kennis Coöperatie» (€ 1,4 mln). Voor € 2,4 mln is er sprake van lagere uitgaven in 2013 doordat oorspronkelijk voor 2013 geraamde uitgaven meerjarig via Dienst Regelingen worden besteed.
- Lagere uitgaven op het onderdeel «Kennisverspreiding en innovatie groen onderwijs» (€ 6,1 mln). Met ingang van 2013 wordt deze regeling niet meer opengesteld. De subsidies vallen voortaan onder de instrumenten «Aanvullende onderwijssubsidies», «School als Kenniscentrum», en «Groene Kennis Coöperatie».
- Hogere uitgaven voor het onderdeel «Aanvullende onderwijssubsidies» (€ 3,2 mln). Deze verhoging wordt met name bepaald door een overheveling (€ 4,3 mln) van de post «Kennisverspreiding en innovatie groen onderwijs». Hier staat een daling van € 1,1 mln tegenover als gevolg van vertraging bij enkele onderwijsprojecten.
- De toename van de uitgaven op het onderdeel «Educatie» (€ 4 mln) houdt verband met nabetaling over verplichtingen aangegaan in voorgaande jaren in combinatie met afspraken gemaakt in het kader van het nieuwe programma Duurzaam Door.

Toelichting op de ontvangsten

De hogere ontvangsten (totaal € 3,1 mln) hebben met name betrekking op terugontvangen onderwijssubsidies (€ 2,7 mln).

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

18 – Natuur en regio	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2013 (1)	Stand 1e supplettoire begroting (2)	Mutaties 2e supplettoire begroting (3)	Stand 2e supplettoire begroting (4) = (2+3)
VERPLICHTINGEN	452.969	652.136	- 298.195	353.941
<i>Waarvan garantieverplichtingen</i>	50.509	50.509	- 50.509	
UITGAVEN	690.625	485.080	- 41.679	443.401
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>		98%		99%
<i>Subsidies</i>	<i>99.283</i>	<i>122.947</i>	<i>- 18.341</i>	<i>104.606</i>
- Versterking mainports, brainports, greenports, valleys en andere clusters gerelateerd aan topsectoren (18.1)	87.273	94.937	- 20.782	74.155
- Wederzijds versterken van ecologie en economie (18.2)	5.817	5.817	14.087	19.904

18 – Natuur en regio	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2013 (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4) = (2+3)
– Behouden van de (inter-) nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur (18.3)	6.193	22.193	– 11.646	10.547
<i>Leningen</i>	<i>36.400</i>	<i>34.250</i>	<i>– 2.800</i>	<i>31.450</i>
– Behouden van de (inter-) nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur (18.3)	36.400	34.250	– 2.800	31.450
<i>Opdrachten</i>	<i>40.576</i>	<i>116.024</i>	<i>– 79.294</i>	<i>36.730</i>
– Versterking mainports, brainports, greenports, valleys en andere clusters gerelateerd aan topsectoren (18.1)	750	668	– 270	398
– Wederzijds versterken van ecologie en economie (18.2)	28.994	95.550	– 77.700	17.850
– Behouden van de (inter-) nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur (18.3)	10.832	19.806	– 1.324	18.482
<i>Bijdragen aan mede-overheden</i>	<i>363.459</i>	<i>41.579</i>	<i>38.467</i>	<i>80.046</i>
– Versterking mainports, brainports, greenports, valleys en andere clusters gerelateerd aan topsectoren (18.1)	12.149	12.149	– 2.149	10.000
– Wederzijds versterken van ecologie en economie (18.2)	41.097	21.930	48.116	70.046
– Behouden van de (inter-) nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur (18.3)		7.500	– 7.500	
– Te decentraliseren (18.4)	310.213			
<i>Bijdragen aan ZBO's/RWT's</i>	<i>36.681</i>	<i>37.289</i>	<i>28</i>	<i>37.317</i>
– Behouden van de (inter-) nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur (18.3)	36.681	37.289	28	37.317
<i>Bijdragen aan (inter)natio-nale biodiversiteit en versterken van onze natuur (18.3)</i>	<i>888</i>	<i>1.045</i>	<i>– 20</i>	<i>1.025</i>
– Overige contributies	888	1.045	– 20	1.025
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>	<i>113.338</i>	<i>131.946</i>	<i>20.281</i>	<i>152.227</i>
– Dienst Landelijk Gebied	71.207	75.149	17.893	93.042
– Dienst Regelingen	33.250	47.435	1.498	48.933
– Agentschap NL	1.036	1.472	288	1.760
– Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	7.845	7.890	602	8.492
ONTVANGSTEN	113.714	122.195	– 31.863	90.332
– Landinrichtingsrente	42.161	42.161		42.161
– Bijdragen van derden	19.773	40.913	– 14.665	26.248
– EU-bijdragen	2.096	2.096		2.096
– Jachtakten	1.031	1.031		1.031
– Synergiegelden	12.659			
– Verkoop gronden	35.000	35.000	– 20.000	15.000
– Overige	994	994	2.802	3.796

Toelichting op de verplichtingen

De lagere verplichtingen (totaal € 298,1 mln) houden naast de uitgavenmutaties verband met het volgende. Het verplichtingenbudget op het onderdeel Investeringsbudget Landelijk Gebied van € 230,2 mln wordt afgeboekt aangezien verplichtingenbudgetten geen deel uitmaken van de decentralisatie die bij Voorjaarsnota 2013 is verwerkt. In verband met de decentralisatie van het natuurbeleid naar de Provincies worden, onder garantie van het Rijk, geen nieuwe leningen meer aangegaan voor grondaankopen in het kader van de EHS. Bovendien wordt de Regeling subsidies particuliere terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties (PNB-regeling) per 1 januari 2014 ingetrokken. Derhalve wordt het bedrag aan garantieverplichtingen van € 50,5 mln dat verband houdt met deze leningen voor 2013 afgeboekt.

Toelichting op de uitgaven

Toelichting op de subsidies

De lagere uitgaven op de categorie «subsidies» van totaal € 18,3 mln worden veroorzaakt door:

- De verlaging op het onderdeel «Versterking mainports, brainports, greenports, valleys en andere clusters gerelateerd aan topsectoren» (€ 20,8 mln) houdt voor € 12,2 mln verband met de decentralisatie van de resterende middelen voor het Nota Ruimte project Westelijke Dordtse Oever. Op grond hiervan wordt € 12,2 mln overgeheveld naar de begroting van het Gemeentefonds. Tevens is in ditzelfde kader € 2,8 mln overgeheveld vanuit de categorie «Bijdrage medeoverheden». Tenslotte wordt dit onderdeel in 2013 met € 9 mln verlaagd teneinde budgetten op dit begrotingsonderdeel meerjarig in lijn te brengen met verwachte uitgaven (betreft reeds bij ontwerpbegroting verwerkte mutatie).
- De verhoging op het onderdeel «Wederzijds versterken van ecologie en economie» (€ 14,1 mln) komt voort uit het feit dat EZ de de PNB-regeling intrekt, en ter alternatieve financiering van haar verplichtingen in het project Grensmaas een overeenkomst met Natuurmonumenten sluit. Met deze overeenkomst worden de EZ verplichtingen in dit project versneld afgerond waardoor de betrokkenheid van EZ in dit project definitief wordt beëindigd. Dekking vindt plaats binnen artikel 18. Natuurmonumenten en consortiumpartners verplichten zich met deze regeling tot volledige uitvoering van het project Grensmaas.
- De verlaging op het onderdeel «Behouden van de (inter-)nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur» (€ 11,6 mln) houdt grotendeels verband met de overboeking van het budget (€ 15 mln) voor het project Marker Wadden naar de begroting van het Ministerie van Infrastructuur & Milieu (I&M). De doelstellingen en bijdragen van de verschillende deelnemers van dit project zijn vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst met Natuurmonumenten en het Ministerie van I&M. Anderzijds wordt dit onderdeel verhoogd met € 2,5 mln als gevolg van correcties op declaraties van subsidiebetalingen uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) periode 2001–2012.

Toelichting op de opdrachten

De uitgaven op de categorie «opdrachten» worden met € 79,3 mln naar beneden bijgesteld. Dit wordt met name veroorzaakt door de verlaging op het onderdeel «Wederzijds versterken van ecologie en economie» (€ 77,7 mln). De beschikbare middelen voor het natuurprogramma Westerschelde ad € 67 mln stonden in de begroting ten onrechte geraamd op de categorie «opdrachten» en worden thans overgeheveld naar de categorie «bijdrage aan medeoverheden». Tevens wordt dit onderdeel in 2013 met € 4 mln verlaagd teneinde budgetten op dit begrotingsonderdeel meerjarig in lijn te brengen met verwachte uitgaven (betreft reeds bij ontwerpbegroting verwerkte mutatie). Daarnaast wordt dit onderdeel om begrotingstechnische redenen met € 4,5 mln verlaagd ten gunste van artikelonderdeel 18.3. Resterende mutaties houden verband met de financiering van de versnelde afwikkeling van het project Grensmaas en de hiertoe gesloten overeenkomst met natuurmonumenten.

Toelichting op de bijdrage aan de mede-overheden

Het onderdeel «bijdragen aan mede-overheden wordt verhoogd met € 38,5 mln. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- De verhoging van het onderdeel «Wederzijds versterken van ecologie en economie» (€ 48,1 mln). De beschikbare middelen voor het natuurprogramma Westerschelde ad € 67 mln stonden in de begroting ten onrechte geraamd op de categorie «opdrachten» en worden thans overgeheveld naar de categorie «bijdrage medeoverheden». Hierop vindt een verlaging plaats van € 7 mln ten gunste van volgende jaren

om de beschikbaarheid van middelen in lijn te brengen met de vertraagde uitvoering. Tevens wordt het budget voor Programmatische Aanpak Stikstof met € 10,7 mln verlaagd. Hiervan komt € 6 mln ten gunste van het programmabudget voor Natura 2000 omdat in 2012 vertraging is ontstaan in de implementatie van beheersplannen Natura 2000, deze vinden plaats in 2013. De resterende verlaging van € 4,7 mln dient als compensatie voor de versnelde afwikkeling van het project Grensmaas, genoemd onder de categorie «subsidies».

- De verlaging op het onderdeel «Behouden van de (inter-)nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur» (€ 7,5 mln). In het begrotingsakkoord voor 2013 is € 200 mln extra beschikbaar gesteld voor Natuur. Hiervan is € 7,5 mln bestemd voor Natuurtaken op Bonaire, Saba en St. Eustatius, voor een periode van vier jaar. De middelen zijn echter in 2013 in één keer ter beschikking gesteld, maar leiden in 2013 niet tot uitgaven.

Toelichting op de bijdrage aan agentschappen

Dienst Landelijk Gebied (DLG)

De DLG zal worden opgesplitst waarbij in 2015 400 fte's naar de provincies zullen overgaan. Hierdoor wordt de bijdrage aan DLG in 2013 met € 15 mln verhoogd ten behoeve van een reorganisatievoorziening. Voorts worden vanuit de provincies middelen ontvangen voor de uitvoering van werkzaamheden door DLG in het kader van het Plattelands Ontwikkelings Plan (POP). Dit leidt tot extra ontvangsten en een verhoging van de bijdrage aan DLG met € 1,3 mln. De resterende verhoging van € 1,6 mln houdt voornamelijk verband met de uitvoering van beheersplannen in het kader van Natura 2000.

Dienst Regelingen (DR)

De hogere bijdrage aan DR (€ 1,5 mln) heeft betrekking op het behandelen van beroeps- en bezwaarschriften samenhangend met Natura 2000.

Agentschap NL (AgNL)

De hogere bijdrage aan AgNL (€ 0,3 mln) hangt voornamelijk samen met ondersteunende werkzaamheden ten behoeve van het Platform Biodiversiteit, Ecosystemen & Economie.

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)

De hogere bijdrage aan de NVWA (€ 0,6 mln) houdt verband met extra opdrachten met betrekking tot de eliminatie van exoten.

Toelichting op de ontvangsten

De ontvangsten worden verlaagd met totaal € 31,9 mln. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- De bijdrage 2013 van het Ministerie van I&M voor het Investeringsbudget Landelijk Gebied wordt ontvangen via een budgetoverheveling. Hierdoor komen de geraamde ontvangsten op het onderdeel «Bijdragen aan derden» voor 2013 (€ 14,7 mln) te vervallen.
- Van de geraamde opbrengsten op het onderdeel «Verkoop (natuur)gronden» van € 35 mln die deel uitmaken van het Regeerakkoord 2010, wordt naar verwachting € 20 mln niet in 2013 gerealiseerd. Dit bedrag zal in latere jaren worden ontvangen.

4. De niet-beleidsartikelen

Bedragen x € 1.000

40 – Apparaat	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2013 (1)	Stand 1e supplettoire begroting (2)	Mutaties 2e supplettoire begroting (3)	Stand 2e supplettoire begroting (4) = (2+3)
VERPLICHTINGEN	398.788	418.375	5.167	423.542
UITGAVEN	398.870	418.457	5.167	423.624
<i>Personele uitgaven kerndepartement</i>	<i>226.153</i>	<i>234.698</i>	<i>- 16.899</i>	<i>217.799</i>
– waarvan eigen personeel	173.678	181.743	- 11.407	170.336
– waarvan externe inhuur	16.500	16.608	- 5.100	11.508
<i>Materiële uitgaven kerndepartement</i>	<i>105.869</i>	<i>114.193</i>	<i>9.803</i>	<i>123.996</i>
– waarvan ICT	5.600	450	7.600	8.050
– waarvan bijdrage aan SSO's (exclusief DICTU)	40.225	40.188		40.188
– waarvan SSO DICTU	21.408	34.537	4.975	39.512
<i>Personele uitgaven buitendiensten</i>	<i>47.743</i>	<i>48.867</i>	<i>9.702</i>	<i>58.569</i>
– waarvan eigen personeel	44.000	45.124	8.841	53.965
– waarvan externe inhuur	2.690	2.690	861	3.551
<i>Materiële uitgaven buitendiensten</i>	<i>19.105</i>	<i>20.699</i>	<i>2.561</i>	<i>23.260</i>
– waarvan ICT	3.315	3.315	480	3.795
– waarvan bijdrage aan SSO's	4.147	4.147		4.147
ONTVANGSTEN	15.027	15.027	12.509	27.536

Toelichting op de personele uitgaven kerndepartement

De lagere uitgaven op dit onderdeel (€ 16,9 mln) worden onder meer verklaard door de overheveling van € 11,4 mln voor het personeel van de agrarische vertegenwoordiging buitenland naar het Agentschap NL (AgNL) op beleidsartikel 16. Daarnaast is het uitvoeringsbudget van € 3 mln voor de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) overgeheveld naar het onderdeel materiële uitgaven. Voor € 2,5 mln is budget overgeheveld voor uitvoerende werkzaamheden op het terrein van stroomlijning van de ICT van het kerndepartement.

Toelichting op de materiële uitgaven kerndepartement

De hogere uitgaven (€ 9,8 mln) houden onder andere verband met de overheveling van € 4,9 mln ICT uitvoeringsbudget vanuit beleidsartikel 13 (onderdeel «Regeldruk en ICT») naar het uitvoerend agentschap DICTU, de overheveling van € 3 mln uitvoeringsbudget voor de HGIS, € 0,6 mln aan uitgaven voor het ICT-project «visserij registratiesysteem» (VIRIS) € 1,5 mln voor de uitbesteding van het project Krypton en € 2,8 mln voor ICT-maatregelen op het terrein van ICT-infrastructuur en «incompliance ICT». Daarnaast is het uitgavenbudget verlaagd met de overheveling van € 2,6 mln voor de materiële kosten van de agrarische vertegenwoordiging buitenland naar AgNL op beleidsartikel 16.

Toelichting op de personele uitgaven buitendiensten

De verhoging van de uitgaven op dit onderdeel (€ 9,7 mln) houdt met name verband met de budgettaire verwerking van de desaldering (verhoging van zowel uitgaven als ontvangsten) van € 8,7 mln vanuit de door de markt gefinancierde tarieven in verband met de overgang van het personeel van de OPTA naar de Autoriteit Consument en Markt per 1 april 2013. Daarnaast worden additionele werkzaamheden voor het CPB van € 0,9 mln door externe opdrachtgevers gefinancierd.

Toelichting op de materiële uitgaven buitendiensten

De hogere uitgavenraming van € 2,6 mln houdt onder meer verband met de budgettaire verwerking van desaldering van € 1,7 mln vanuit de door de markt gefinancierde tarieven in verband met de overgang van de materiële kosten van de OPTA naar de Autoriteit Consument en Markt per 1 april 2013. Daarnaast worden additionele werkzaamheden van het CPB in het kader van het project «toekomst van de zorg» en van SODM voor mijnbouwkundig onderzoek voor € 0,7 mln door tweeden gefinancierd.

Toelichting op de ontvangsten

De hogere ontvangsten houden met name verband met de € 10,4 mln ontvangsten vanuit het door de markt gefinancierde deel van de uitgaven in verband met de overgang van het personeel en materieel van de OPTA naar de Autoriteit Consument en Markt (ACM) per 1 april 2013. Daarnaast zijn desalderingen bij de ontvangsten en uitgaven van € 1,6 mln verwerkt voor het CPB en het VIRIS project (zie hiervoor de toelichtingen onder de uitgaven).

Bedragen x € 1.000

41 – Nominaal en Onvoorzien	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2013 (1)	Stand 1e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)	Stand 2e suppletoire begroting (4) = (2)+(3)
VERPLICHTINGEN	29.773	14.416	- 14.416	
UITGAVEN	29.773	14.416	- 14.416	
41.10 Prijsbijstelling	29.523	9.174	- 9.174	
41.20 Loonbijstelling		4.992	- 4.992	
41.30 Onvoorzien	250	250	- 250	

Toelichting op de prijsbijstelling

Bij 2^e suppletoire begroting 2013 wordt het restant van de prijsbijstellingsstranche 2012 definitief verdeeld over de relevante onderdelen.

Toelichting op de loonbijstelling

Bij 2^e suppletoire begroting 2013 is de bij de 1^e suppletoire begroting 2013 toegekende loonbijstellingstranche ten behoeve van sociale lasten verdeeld over de relevante onderdelen.

5. De agentschappen

Agentschap NL (AgNL)

Suppletoire begroting 2013 (Najaarsnota)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-)1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-)2e suppletoire begroting	Totaal geraamd
Baten				
Omzet moederdepartement	174.379	- 30.699	14.503	158.183
Omzet overige departementen	37.988	39.248		77.236
Omzet derden	3.593			3.593
Rentebaten	0			0
Vrijval voorzieningen	0			0

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-)1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-)2e suppletoire begroting	Totaal geraamd
Bijzondere baten	0			0
Totaal baten	215.960	8.549	14.503	239.012
Lasten				
Apparaatskosten				
Personele kosten	132.217	5.129	300	137.646
– Waarvan eigen personeel	100.512		300	100.812
– Waarvan externe inhuur	26.669	5.129		31.798
Materiële kosten	80.713	3.420	14.203	98.336
– Waarvan apparaat ICT	0			0
– Waarvan bijdrage aan SSO's	18.671		1.325	19.996
Rentelasten	0			0
Afschrijvingskosten				
Materieel	3.030			3.030
– Waarvan apparaat ICT	0			0
Immaterieel	0			0
Overige kosten				
– dotaties voorzieningen	0			0
– bijzondere lasten	0			0
Totaal lasten	215.960	8.549	14.503	239.012
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0

Toelichting

De toename van de omzet moederdepartement betreft met name een aanvullende opdracht voor het beheer van het landbouwraddenetwerk ad € 14 mln. Deze opdracht vloeit voort uit het besluit van de Bestuursraad EZ om te komen tot één thuisbasis voor alle EZ-attachés op de post en deze onder te brengen bij AgNL. Deze mutatie leidt tot extra personele kosten (€ 0,3 mln) en materiële kosten (€ 13,7 mln), waarvan € 13,4 mln betrekking heeft op directe materiële kosten ten behoeve van het beheer van het landbouwraddenetwerk.

Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)= (1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Stand 2e suppletoire begroting
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2013	60.134			60.134
2. Totaal operationele kasstroom	2.835			2.835
Totaal investeringen (-/-)	- 2.440			- 2.440
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0			0
3. Totaal investeringkasstroom	- 2.440			- 2.440
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0			0
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0			0
Aflossingen op leningen (-/-)	0			0
Beroep op leenfaciliteit (+)	0			0
4. Totaal financieringskasstroom	0			0
5. Rekening-courant RHB 31 december 2013 (=1+2+3+4)	60.529			60.529

Toelichting

Er zijn geen wijzigingen in het kasstroomoverzicht in 2013.

Agentschap Telecom (AT)

Suppletoire begroting 2013 (Najaarsnota)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-)1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-)2e suppletoire begroting	Totaal geraamd
Baten				
Omzet moederdepartement	13.593		- 1.343	12.250
Omzet overige departementen	11		39	50
Omzet derden	19.052		48	19.100
Rentebaten	16		9	25
Vrijval voorzieningen	0			0
Bijzondere baten	135		140	275
Totaal baten	32.807	0	- 1.107	31.700
Lasten				
Apparaatskosten				
personele kosten	18.936		- 896	18.040
- Waarvan eigen personeel	18.485		- 1.295	17.190
- Waarvan externe inhuur	451		399	850
materiële kosten	11.721	- 1.000	329	11.050
- Waarvan apparaat ICT	0			0
- Waarvan bijdrage aan SSO's (regulier werkzaamheden)	2.074		2.086	4.160
Rentelasten	42		3	45
Afschrijvingskosten materieel	1.979		- 359	1.621
- Waarvan apparaat ICT	0			0
Afschrijvingskosten immaterieel	0		150	150
Overige kosten	75			75
- dotaties voorzieningen	75			75
- bijzondere lasten	0			0
Totaal lasten	32.753	- 1.000	- 773	30.981
Saldo van baten en lasten	54	1.000	- 334	719

Toelichting

Baten

Omzet moederdepartement

Agentschap Telecom heeft de baten op vooral de Omzet moederdepartement naar beneden moeten bijstellen. Bij de begroting van het agentschap is het een uitgangspunt dat er naast de reguliere offerte opdrachten, zijnde de offertes Beleidsvoorbereiding- en evaluatie (Directoraat-Generaal Energie, Telecom en Mededinging), Toezichtstaken (SG/EZ) en Ruimtevaart (DGB&I), vanuit de projectenportefeuilles één of meerdere verdeel en/of veilingprojecten moeten worden uitgevoerd. De omzet die daarmee gepaard gaat blijft in dit jaar sterk achter bij de oorspronkelijke ramingen.

Lasten

Personele kosten

Agentschap Telecom heeft in 2013 als gevolg van openstaande vacatures een onderbezetting op personeel. De prognose op de personele kosten is met € 0,9 mln naar beneden bijgesteld.

Materiële kosten

De prognose voor materiële kosten is met € 0,3 mln naar boven bijgesteld. De verwachting is dat voor een aantal ICT-projecten de fase van uitvoering in tegenstelling tot eerdere verwachtingen toch nog dit jaar gaat starten. Daarnaast is de geraamde bijdrage aan SSO's verhoogd ten opzichte van de ontwerpbegroting. Dit betreft een herschikking van kosten binnen de totale materiële kosten en een geringe stijging van de totale materiële kosten.

Afschrijvingskosten

De afschrijvingskosten materiële activa worden in totaal met € 0,2 mln naar beneden bijgesteld als gevolg van vertragingen bij de aanbestedingsprocedure voor de aanschaf van auto's. De verwachting nu is dat deze aanschaf in december plaatsvindt.

Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)= (1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Stand 2e suppletoire begroting
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2013	6.523	3.866		10.389
2. Totaal operationele kasstroom	2.108	1.000	- 543	2.565
Totaal investeringen (-/-)	- 3.250	1.500	250	- 1.500
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0			0
3. Totaal investeringkasstroom	- 3.250	1.500	250	- 1.500
Enmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0		345	345
Enmalige storting door het moederdepartement (+)	469		- 469	0
Aflossingen op leningen (-/-)	- 436			- 436
Beroep op leenfaciliteit (+)	0			0
4. Totaal financieringskasstroom	33		- 814	- 781
5. Rekening-courant RHB 31 december 2013 (=1+2+3+4)	5.414	6.366	- 1.107	10.673

Toelichting

Operationele kasstroom

De operationele kasstroom bestaat uit het geraamde saldo van baten en lasten, gecorrigeerd voor afschrijvingen en mutaties in de voorzieningen en het werkkapitaal.

Investeringskasstroom

De prognose op de investeringen is naar beneden bijgesteld tot € 1,5 mln. De verwachting is dat de aanschaf van auto's, een investering van € 0,9 mln, in december plaatsvindt.

Financieringskasstroom

De oorspronkelijk vastgestelde begroting gaat uit van een negatief resultaat baten en lasten over het voorgaande boekjaar die in het lopende boekjaar met het moederdepartement zou worden verrekend (€ 0,469 mln). Het kasstroom overzicht is nu aangepast aan de resultaatsbestemming zoals opgenomen in de jaarrekening 2012 van Agentschap Telecom (€ 0,345 mln).

Dienst ICT Uitvoering (DICTU)

Suppletoire begroting 2013 (Najaarsnota)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-)1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Totaal geraamd
Baten				
Omzet moederdepartement	135.608	20.692	4.615	160.915
Omzet overige departementen	376	4.024		4.400
Omzet derden	0			0
Rentebaten	0			0
Vrijval voorzieningen	0			0
Bijzondere baten	0			0
Totaal baten	135.984	24.716	4.615	165.315
Lasten				
Apparaatskosten				
Personele kosten	54.948	10.152		65.100
– <i>Waarvan eigen personeel</i>	19.899	13.801		33.700
– <i>Waarvan externe inhuur</i>	1.800	0		0
materiële kosten	66.077	17.173	3.175	86.425
– <i>Waarvan apparaat ICT</i>	35.600	17.043	3.026	55.669
– <i>Waarvan bijdrage aan SSO's</i>	3.650	– 149	0	3.501
Rentelasten	1.000	– 300		700
Afschrijvingskosten				
materieel	8.518	– 1.318	1.440	8.640
– <i>Waarvan apparaat ICT</i>	8.518			0
immaterieel	5.442	– 842		4.600
Overige kosten				
– dotaties voorzieningen	0			0
– bijzondere lasten	0			0
Totaal lasten	135.984	24.716	4.615	165.465
Saldo van baten en lasten	0	0	0	– 150

Toelichting

De stijging van de post apparaat ICT bestaat uit kosten die zijn gemaakt door DICTU om te blijven voldoen aan de richtlijn informatiebeveiliging rijksdienst (BIR) en om te kunnen blijven voldoen aan de ISO27001-certificering. Tenslotte betreft de stijging kosten die zijn gemaakt voor het vergroten van de (digitale) weerbaarheid. Voor 2014 en verder zullen de financiële middelen die hiervoor noodzakelijk zijn worden verdisconteerd in de tarieven van DICTU.

Ten opzichte van de begroting 2013 stijgen de afschrijvingskosten met € 1,4 mln. DICTU heeft gedurende 2013 extra investeringen moeten doen op het gebied van Windows, Storage en de Firewallomgeving, die € 1,1 mln extra afschrijvingskosten tot gevolg hebben. De overige € 0,3 mln heeft betrekking op afschrijvingskosten inzake reparatie van incompliance Microsoftlicenties.

De genoemde extra kosten zijn in rekening gebracht bij het moederdepartement en leiden tot een stijging van de omzet moederdepartement met in totaal € 4,6 mln.

Door bovenstaande mutaties komt het saldo van baten en lasten in 2014 licht negatief uit.

Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (-of+) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Stand 2e suppletoire begroting
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2013	0			0
2. Totaal operationele kasstroom	10.387			10.387
– /- totaal investeringen	– 10.387			– 10.387
+ /+ totaal boekwaarde desinvesteringen				
3. Totaal investeringkasstroom	– 10.387			– 10.387
Enmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)				
Enmalige storting door het moederdepartement (+)				
Aflossingen op leningen (-/-)	– 10.387			– 10.387
Beroep op leenfaciliteit (+)	10.387			10.387
4. Totaal financieringskasstroom	0			0
5. Rekening-courant RHB 31 december 2013 (=1+2+3+4)	0			0

Toelichting

Er zijn geen wijzigingen in het kasstroomoverzicht in 2013.

Dienst Landelijk Gebied (DLG)

Suppletoire begroting 2013 (Najaarsnota)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Totaal geraamd
Baten				
Omzet moederdepartement	71.428	3.943	2.007	77.378
Bijzondere bijdrage moederdepartement	0		15.000	15.000
Omzet overige departementen	11.876		– 5.599	6.277
Omzet derden	11.876		– 219	11.657
Rentebaten	50		– 16	34
Vrijval voorzieningen	0			
Bijzondere baten	0			
Totaal baten	95.230	3.943	11.173	110.346
Lasten				
Apparaatskosten				
Personele kosten	61.700	2.672	2.721	67.093
– <i>Waarvan eigen personeel</i>	61.200	2.672	2.421	66.293
– <i>Waarvan externe inhuur</i>	500		300	800
materiële kosten	29.360	1.271	– 3.859	26.772
– <i>Waarvan apparaat ICT</i>	50			50
– <i>Waarvan bijdrage aan SSO's</i>	8.330			8.330
Rentelasten	170		– 8	162
Afschrijvingskosten				
materieel	1.000		– 117	883
– <i>Waarvan apparaat ICT</i>	0			
immaterieel	500		– 64	436
Overige kosten				
– dotaties voorzieningen	0		15.000	15.000
– bijzondere lasten	0			
Totaal lasten	92.730	3.943	13.673	110.346
Saldo van baten en lasten	2.500	0	– 2.500	0

Toelichting

DLG verwacht 2013 met een sluitende exploitatie af te sluiten. De prognose van de baten liggen ongeveer op het niveau van de begroting. Wel doen zich enkele verschuivingen voor tussen de verschillende omzetcategorieën. Bij de lasten vindt er een verschuiving plaats tussen de personele en materiële kosten.

Baten

Omzet moederdepartement

Ten opzichte van de begroting is er sprake van een verhoging van de bijdrage van EZ aan DLG met circa € 6 mln. Van deze € 6 mln was er al € 4 mln bij de 1^e suppletoire opgenomen. In 2013 zijn de opdrachten van het moederdepartement door EZ met circa € 6,6 mln uitgebreid. Het merendeel van deze opdrachten zit in het opstellen van beheerplannen voor de Flora- en Faunawet en Natura2000. De uitbreiding is ook gericht op het verkennen van nieuwe terreinen variërend van het tot waarde brengen van biomassa, landelijke inpassing van windmolenparken, tot het ondersteunen bij schadeafhandelingen als gevolg van de gaswinning in Groningen.

Per 16 oktober zal het Betaal Orgaan van DLG, in het kader van één Betaal Orgaan Nederland, overgaan naar Dienst Regelingen. De bijdrage van EZ aan DLG is hiervoor met circa € 0,6 mln naar beneden bijgesteld.

Bijzondere bijdrage moederdepartement

Bij 2e suppletoire begroting 2013 is er op artikel 18 ten gunste van de bijdrage aan DLG € 15 mln gereserveerd voor kosten in verband met de opsplitsing van DLG.

Omzet overige departementen

De omzet voor de overige departementen is naar verwachting lager dan begroot. Dit komt omdat de departementen terughoudend zijn met het verstrekken van opdrachten.

Omzet derden

De bijdrage derden is naar verwachting lager dan begroot. Dit komt omdat vooral provincies terughoudend zijn met het verstrekken van opdrachten.

Rentebaten

Door de lage rente standen verwacht DLG maximaal € 34.000 aan rentebaten te realiseren.

Lasten

Personele kosten

De krimp in 2013 verloopt minder hard dan idealiter zou moeten. De personele kosten komen daarom naar verwachting hoger uit dan begroot. DLG vangt deze kosten zelf op in de kostenstructuur.

Materiële kosten

DLG verwacht dat de materiële kosten lager zullen zijn dan begroot. Zo heeft DLG bijvoorbeeld de kosten op huisvesting met circa € 1 mln weten te reduceren ten opzichte van 2012.

Rentelasten

Door een vervroegde aflossing verwacht DLG € 8.000 minder aan rentelasten te hebben op de lopende leningen dan begroot.

Afschrijvingskosten

Door het afstoten van materiële activa en een kleine afwaardering op immateriële activa komen de afschrijvingskosten over 2013 lager uit dan begroot.

Dotaties voorzieningen

De bijzondere bijdrage van het moederdepartement van € 15 mln voor kosten in verband met de opsplitsing van DLG is in de raming opgenomen als dotatie aan de reorganisatievoorziening. De controle van de jaarrekening 2013 door de accountant kan er echter toe leiden dat het bedrag op een andere wijze moet worden verantwoord.

Saldo van baten en lasten

Afgezien van de € 15 mln in verband met de opsplitsing van DLG die in de baten en lasten is opgenomen, zullen de baten over 2013 naar verwachting ongeveer hetzelfde zijn als begroot, maar zullen de lasten naar verwachting hoger uitkomen. Hierdoor is de prognose dat het begrote positieve saldo van baten en lasten niet meer gerealiseerd zal worden. DLG verwacht wel 2013 met een sluitende exploitatie af te sluiten.

Kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)= (1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Stand 2e suppletoire begroting
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2013	10.383		14.410	24.793
2. Totaal operationele kasstroom	1.500	- 1.000	829	1.329
Totaal investeringen (-/-)	2.140		- 1.263	877
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0			0
3. Totaal investeringkasstroom	- 2.140		1.263	- 877
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0			0
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0		15.000	15.000
Aflossingen op leningen (-/-)	1.505		1.190	2.695
Beroep op leenfaciliteit (+)	2.140		- 2.140	0
4. Totaal financieringskasstroom	635		11.670	12.305
5. Rekening-courant RHB 31 december 2013 (=1+2+3+4)	10.378	- 1.000	28.172	37.550

Toelichting

Het vooraf opgenomen saldo Rekening-courant RHB per 1 januari 2013 wijkt af van het werkelijke banksaldo. De operationele kasstroom is naar beneden bijgesteld omdat de afschrijvingskosten afnemen. De investeringen komen naar verwachting lager uit dan begroot en er wordt daarom

geen beroep gedaan op de leenfaciliteit. Hiernaast zijn er enkele leningen vervroegd afgelost. De eenmalige storting door het moederdepartement betreft de € 15 mln voor kosten in verband met de opsplitsing van DLG.

Dienst Regelingen (DR)

Suppletoire begroting 2013 (Najaarsnota)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Totaal geraamd
Baten				
Omzet moederdepartement	127.531	22.490	13.818	163.839
Omzet overige departementen	2.100			2.100
Omzet derden	15.000	- 5.041		9.959
Rentebaten	10	- 7	7	10
Vrijval voorzieningen	0			0
Bijzondere baten	0			0
Totaal baten	144.641	17.442	13.825	175.908
Lasten				
Apparaatskosten				
Personele kosten	71.012	17.924	1.875	90.811
- Waarvan eigen personeel	63.590	5.451		69.041
- Waarvan externe inhuur	7.422	12.473	1.875	21.770
Materiële kosten	60.104	6	11.733	71.843
- Waarvan apparaat ICT	0			0
- Waarvan bijdrage aan SSO's	39.631	6.450		46.081
Rentelasten	589		- 389	200
Afschrijvingskosten				
Materieel	446		40	486
- Waarvan apparaat ICT	0			0
Immaterieel	12.490	- 488	566	12.568
Overige kosten				
- dotaties voorzieningen	0			0
- bijzondere lasten	0			0
Totaal lasten	144.641	17.442	13.825	175.908
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0

Baten

Omzet moederdepartement

De hogere omzet moederdepartement van € 13,8 mln hangt met name samen met de bijstelling voor de transitiekosten van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), ad € 14,0 mln Aangezien de definitieve besluitvorming over het nieuwe GLB pas later in 2013 tot stand kwam, was dit nog niet in de eerdere ramingen meegenomen. Daarnaast heeft een bijstelling plaatsgevonden in verband met de overkomst van betaalorgaantaken van DLG naar DR (€ 0,7 mln). Daarnaast is sprake van enkele mutaties zoals loonbijstelling en opdrachtenmutaties van per saldo - € 0,9 mln.

Lasten

Personele- en materiële kosten

De hogere kosten voor personeel en materieel, ad € 13,6 mln, houden onder meer verband met de uitvoeringskosten voor het nieuwe GLB en de overige aanvullende opdrachten. Hierdoor waren meer fte noodzakelijk, inclusief materiële kosten.

Rentelasten

De rentelasten nemen met circa € 0,4 mln af. Dit is enerzijds het gevolg van een lagere afroep van de leenfaciliteit in de afgelopen jaren. Anderzijds is sprake van een lager rentepercentage voor nieuw afgeroepen leningen, dan waar in de begroting mee is gerekend.

Afschrijvingskosten

De afschrijvingskosten voor 2013 vallen hoger uit dan eerder werd aangenomen. Dit wordt veroorzaakt doordat voor een aantal ICT-projecten de activering eerder in het jaar heeft plaatsgevonden.

Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)= (1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Stand 2e suppletoire begroting
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2013	6.263		10.151	16.414
2. Totaal operationele kasstroom	12.936		118	13.054
Totaal investeringen (-/-)	- 11.500		1.500	- 10.000
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0			0
3. Totaal investeringkasstroom	- 11.500		1.500	- 10.000
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0			0
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0			0
Aflossingen op leningen (-/-)	- 10.234		2.159	- 8.075
Beroep op leenfaciliteit (+)	8.500		1.300	9.800
4. Totaal financieringskasstroom	- 1.734		3.459	1.725
5. Rekening-courant RHB 31 december 2013 (=1+2+3+4)	5.965		15.228	21.193

Toelichting

De stand liquide middelen was per 1 januari 2013 € 10,2 mln hoger dan begroot. Dit werd veroorzaakt door een terugloop in de kortlopende vorderingen en een toename van de kortlopende schulden in 2012.

In de begroting is rekening gehouden met een saldo van baten en lasten van € 0 en een bedrag aan afschrijvingen van € 12,9 mln. Voor de balansposten (exclusief de (im)materiële vaste activa) zijn geen mutaties voorzien. Vanwege de hogere afschrijvingskosten in 2013 neemt de operationele kasstroom navenant toe.

Op basis van het investeringsplan vallen de investeringen in 2013 € 1,5 mln lager uit dan eerder begroot.

Door een lagere afroep van de leenfaciliteit zijn de aflossingen op leningen € 2,2 mln lager. De beoogde investeringen worden nagenoeg volledig gefinancierd door een beroep op de leenfaciliteit. Met deze mutaties stijgt de liquide middelenstand ultimo 2013 naar € 21,2 mln.

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)

Supplettoire begroting 2013 (Najaarsnota)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e supplettoire begroting	Mutaties (+of-) 2e supplettoire begroting	Totaal geraamd
Baten				
Omzet moederdepartement	95.106	25.972	10.432	131.510
Omzet overige departementen	66.837	5.014	2.247	74.098
Omzet DGF	500			500
Omzet derden	61.500	- 4.900	800	57.400
Rentebaten	0	107	- 107	0
Vrijval voorzieningen	0		63	63
Bijzondere baten	0			0
Overige baten	4.000	500	- 1.500	3.000
Totaal baten	227.943	26.693	11.935	266.571
Lasten				
Apparaatskosten				
personele kosten	149.674	25.096	6.012	180.782
- waarvan eigen personeel	140.814	22.806	2.492	166.112
- waarvan externe inhuur	8.860	2.290	3.520	14.670
materiële kosten	66.019	2.933	5.102	74.054
- waarvan apparaat ICT	0			0
- waarvan bijdrage aan SSO's	31.787		4.879	36.666
Rentelasten	750		- 286	464
Afschrijvingskosten				
materieel	5.214	- 238	153	5.129
- waarvan apparaat ICT	0			0
immaterieel	5.786	- 1.098	124	4.812
Overige kosten				
- dotaties voorzieningen	500			500
- bijzondere lasten	0			0
Totaal lasten	227.943	26.693	11.106	265.742
Saldo van baten en lasten	0	0	829	829

Baten

Omzet moederdepartement

In 2013 is de omzet moederdepartement € 10,4 mln hoger dan begroot:

- Bij Najaarsnota is het opdrachtenpakket 2013 voor € 8,8 mln in overeenstemming gebracht met het werkpakket 2013. Hierbij is € 6,8 mln toegevoegd aan begroting NVWA ten behoeve van aanvullende opdrachten (Implementatie en uitvoering bestuurlijke boetes in het kader van de wet dieren, kosten werving, opleiding en inwerken dierenartsen in verband met de uitbreiding van het toezicht op levend vee transporten in geval Quality system Livestock Logisticks (QLL) een deel van dat toezicht niet meer kan waarmaken en aanvullend budget voor bestrijding exoten) en € 2 mln in verband met uitstel herziening retributiestelsel.
- Balansmutaties als gevolg van realisatie onderhanden werk 2012 ad € 0,4 mln en reservering afschrijvingslasten Client ad € 1,2 mln.

Omzet overige departementen

De bijdrage van VWS is € 2,2 mln toegenomen als gevolg van:

- Aanvullende opdrachten van € 1,3 mln, zoals de bestrijding van de tijgermug en het project openbaarmaking van inspectiegegevens;
- Loon- en prijsbijstelling € 0,9 mln.

Opbrengsten derden

De opbrengsten derden dalen met € 0,8 mln minder snel dan aanvankelijk geprognosticeerd. Dit komt omdat er meer toezicht is verricht dan begroot. In de begroting was rekening gehouden met een afname van het toezicht door de effecten van het programma Vereenvoudiging Regeldruk Vleesketen. Deze effecten zijn in 2013 minder groot dan verwacht, omdat het programma Vereenvoudiging Regeldruk is vertraagd.

Overige baten

Uit de verkopen van opleidingen door de inspectieacademie NVWA blijkt dat de opbrengsten niet realistisch zijn ingeschat. Het aantal EU projecten veroorzaakt eveneens een daling.

Lasten

Personele kosten

De personele kosten stijgen met € 6 mln. De stijging van de opbrengsten door toename van het opdrachtenpakket en meer werkzaamheden voor derden is gepaard gegaan met een grotere inzet. Daarnaast laten de sociale lasten een stijging zien. De harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden heeft geleid tot een grotere additionele kostenpost dan verwacht. Door deze drie factoren stijgen de ambtelijke personeelskosten met € 2,5 mln.

De personele lasten zijn voorts € 3,5 mln hoger door extra inhuur, noodzakelijk voor:

- de hier boven geschetste extra opdrachten en meer werk voor derden in het primaire proces;
- extra inzet nodig in het kader van bestuurlijke boetes wet dieren (opleiding en uitvoering) van eigen dierenartsen en practitioners;
- juridische inhuur ter afhandeling van een stijgend aantal WOB verzoeken;
- tijdelijke specialistische ondersteuning bij verbetering van de bedrijfsvoering.

Materiële kosten

De materiële kosten zijn € 5,1 mln hoger dan begroot doordat de uitvoering van aanvullende opdrachten tot hogere kosten leidt. Bij najaarsnota is gebleken dat van de geraamde ICT kosten € 4,9 mln extra gelabeld kan worden als bijdragen aan SSO's.

Rentelasten

Door de dalende rentepercentages bij het Ministerie van Financiën zijn de kosten voor de financiering van investeringen lager.

Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)= (1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Stand 2e suppletoire begroting
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2013	24.331	14.766		39.097
2. Totaal operationele kasstroom	- 3.492	6.358	7.645	10.511

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)= (1)+(2)+(3)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Stand 2e suppletoire begroting
Totaal investeringen (-/-)	- 11.010	- 4.068		- 15.078
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0			0
3. Totaal investeringkasstroom	- 11.010	- 4.068		- 15.078
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0			0
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0		18.000	18.000
Aflossingen op leningen (-/-)	- 11.130	518		- 10.612
Beroep op leenfaciliteit (+)	11.010	4.068		15.078
4. Totaal financieringskasstroom	- 120	4.586	18.000	22.466
5. Rekening-courant RHB 31 december 2013 (=1+2+3+4)	9.709	21.642	25.627	56.996

Toelichting

Operationele kasstroom

De verhoging van de operationele kasstroom met € 25,6 mln wordt enerzijds veroorzaakt door balansmutaties waaronder de betaling van € 8 mln door EZ en € 10 mln door VWS op een vordering op EZ als gevolg van de vorming van een voorziening in 2012. Deze voorziening is bestemd voor de afkoop van huurcontracten van niet langer benodigde huisvesting. Daarnaast is door EZ voor € 8,8 mln en door VWS voor € 2,2 mln aan aanvullende opdrachten verstrekt.